

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:
Piacsor 452 szám alatt.

Megjelen a lap hetenkint négyszer u. m. vasárnap, kedden, csütörtökön és szombaton.
Ara évnegyedre 3 ft. o. é. Hirdetési ár: négyhasábos sorért először 7 kr., másodszor 6 kr., harmadszor 5 kr. Hirdetési ár: négyhasábos sorért először 7 kr., másodszor 6 kr., harmadszor 5 kr. Hirdetési ár: négyhasábos sorért először 7 kr., másodszor 6 kr., harmadszor 5 kr. Hirdetési ár: négyhasábos sorért először 7 kr., másodszor 6 kr., harmadszor 5 kr.

KIADÓ-HIVATAL:
Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

A földbirtok becse.

III.

(D) Előbbi két cikkünkben a czimzett érdek körül általános eszméket fejtegettünk; de fejtegetésünk eszméi felvilágosítást adhatnak azon komoly helyzet kútforrásáról, mely sok kitűnő birtokosunk anyagi tönkje miatt méltán elszomoríthatja nemzetünket.

Évtized alatt a kormányzás a lehető legköltségesebben és oly központon, s oly egyének által vezetett, kik a börze s általában a mercantilismus érdekeihez közelebb estek, az államgazdászati provincialis érdekeire nézve semmi intézkedés nem történt.

Csak a magyarországi földhitelbank elvi engedélyezése is egy évtizedbe került, a mely évtized pedig éppen legnyomasztóbb volt a földbirtokra nézve, s legmélyebben meríté az egyéneket az eladósodás örvényébe.

Miután az egyének azért adta a születés és szerencse, vagy az elődök igyekezete kezébe a terjedelmes birtokot, hogy azt hazája érdekében hasznosítsa, s a vagyonnal visszaélés által soha se igazolja Proudhon azon újdon elvét, hogy „a tulajdon lopás”; miután a birtokos osztály a nemzettől bírja azon hagyományt, melynek eredményét önmagában, és kiadásai által a nemzet érdekében is illik hasznosítani, ki lehetne kelniünk a vagyonfogyasztás körüli itt-ott mutatkozott pazar könnyelműség ellen; el kellene mondanunk: hová siettek e megkülönböztetésre törő fényelgessel? miért akartok elválni szenvedő testvéreitek szomorú gyászától, hogy luxuriosus örömeikben keressetek szórakozást?

A többi köztünk élő nemzetiségek közt, nemzetünk előnyét a történelmi névnek, a nagy birtoknak, és a jóforma fejlődésnek indult polgári elemnek köszöni, mely mind magyar, s melynél csak annyi hiányzik, hogy szorosan egy legyen, szorosan kívánja egyik a másnak fennállását, s mindenik úgy tartsa magát, hogy fennállása kíváncsias is legyen, hogy ő a társadalomból ki ne szakadjon, magát testvéreitől megkülönböztetni ne törekedjék, hanem forogjon mindenkinek szeme előtt a haza, a nemzet élete, lássa magát kicsinynek nemzetfelei irányában, de nagynak azon érdekre nézve, melylyel a haza sorsa minden egyes sorsához kötve van, miután az egyesek sorsa képezi a közös haza sorsát: de éppen e közsors érdekében oly díszes és tiszteltetelmű egy derék és hazafias földész vagy műiparos állása, mint egy derék és hazafias nagy ur. Mindenik a maga birtokát, legyen az kéz, vagy ész, vagy uradalom egyiránt tartozik magára és honára nézve hasznosítani.

Kikelhetnének azok ellen, kik szemeik elől e kötelességeket téveszték, kik tomboltak, pazaroltak, midőn vagyonukat nemesb czélokra fordítani a legszükségesebb lett volna.

De mindez nem segítene a dolgon. És sokszor a vád igaztalan is lenne. Sokan balszámítások, sokan szerencsétlenség, sokan a kedvezőtlen idők, sokan éppen a becsület védelme miatt is hanyatlottak; a baj ott volt, hogy az állam sokat követelt a nélkül, hogy képes lett volna a hitel forrásait megnyitni.

És e részben a helyzet legkevésbé sem javult, sőt tetemesen hanyatlott, miután az urbéri kárpótlás nagyobb része már el van kötve, és a magyar királyság részére még semminemű hitelintézet sem létesült.

Komor aggodalommal nézünk azon egyéni bukáskok elé, melyek bekövetkeztek s bekövetkezendők; családok fognak elesni, kikhez történelmi emlékek, s a nemzet büszkesége van csatolva, és elesnek oly helyzetben, a minőben pénz intézetek útján könnyen meg lehetne őket menteni, hogy legalább nélkülözni tudóbb, jobb számításu, s szorgalmas utódaik rehabilitálhassák ősi birtokaik visszaszerzésével ősi tekintélyüket.

A csödtörvények oly tartományok viszonyaihoz alkalmazvák, hol hitelintézetek, nagy pénzforgalom,

s tökepenz segíthetik, s megmenthetik a birtokost; nálunk hiányoznak az eladósodottak mentő eszközei, és láthatjuk, hogy huszonöt ezertől harmincz ezer forintba becsült birtok árverezés alá kerülván 4—5,000 forintért ment el a családtól idegennek örök tulajdonául. Tudunk családokat, mely 400,000 forintba menő földértékkel bír, s 200,000 forintnyi adósságát fizetni képtelen levén, ma-holnap csödel alá kerülhet, s nem levén pénz az országban, az árverezés után, birtoka még a tartozást sem fogja fedezni. Egy hitelintézet megmenthetné a birtokot, meg a nevet, meg a családot. De az nincs sehol, és a tönkrejutás elkerülhetlen.

Im hanyatlásunk szomorú képe. És e gyász keretbe naponként többen fognak sodortatni. Sokan parányivá szált birtokviszonyaik közt sem tudnak felhagyni azon igényekkel, miket apjaik dísz urodalmaikból magukra nézve érvényesítettek; inkább meghalni, mint nem fényelni! És rohan a társadalom az uzsorások karjaiba. Régóta dühöng ez epidemia, s évek előtt már feljajdult éppen lapjainkban, kitűnő hazánkfia, s egyik legjelesebb gazdánk gr. Bethlen Farkas a terjedő fényűzés ellen, mely a nemzet virágját fogja elpusztítani.

Voltak, a kik meghallgatták a derék honfi szózatát; voltak a kikre semmi ok, semmi intés, semmi meggondolás nem hatott. A kik hanyatlásnak indultak, azokat többé megtartani nem lehet.

Ha hazánk pénzügyi viszonyai czélszerű intévények által gyorsan oly karba nem hozhatnák, a mint a rendezett és jóllétnak örvendő országokban állanak. De a civilizatio halad és terjed, s így a jövőben nekünk szabad jobb lételt reménylenünk; ámde addig húzódjunk össze. Most sem a kar, sem az ész, sem az uradalom nem kamatoz, mindenik csak a legutolsó szükségét ha képes fedezni; szorítóköze tehát mindenki a legutolsó szükségek fedezésére, míg a haza sorsa odafeljődik, hogy a szorgalom és eszély a beárasztandó pénzforgás által képes lesz ugyanazon alaptól producerálni azt, a miből a fényűzésre és zajosabb örömekre is lehet azután áldozni.

Legyen szabad kérdenünk: mit ér nemzetiségünk nézve a bársony magyar mente, ha az nem birtokunk kamatjából, hanem annak tőkéjéből telik ki? A látszat nemzeties, de a mögötte álló valóság pusztítása a nemzetnek; a fényűzésben elszagott ruhával kicseréljük birtokunkat, s a birtokkal kicseréljük hazánkat azok részére, kik a fényűzési cikkeket részünkre gyártják és összevarják.

Mi a helyes fényűzésnek nem vagyunk elleneségei kívált ha az nemzeties; hadd legyen kelete annak, a mi szépet és izettest műiparunk előteremt és így oszoljon a pénz köztünk, ámde ne oszoljon maga a birtok, mert fényűzési cikkeink legnagyobb részét idegen nemzetek küldik ide, s így hazánk apránként idegen kezekre kerül a szó teljes értelmében.

Aztán az a mente, csak hogy mente legyen, épp oly szép posztóból s bármely olesó kelméből; s egy hidelvi szegény asszony daróc mentéjén örömmel legelt szemünk, látván, hogy az nem ujas, hanem mente. Kiki tehetsége szerint öltözködék, csak hogy ruházata nemzeties legyen, s ne tegyen senki a bolt elé drágább kirakatot, mint a mennyit a bolt maga ér. Egy kis birtoku haszalan erőlködik a nagy birtoku életmódja után, a mi ennek takarékoság, az neki fényűzés és tönkrejutás.

A nemzetiség külszinét is tartozik megörzeni minden igaz magyar és magyar nő; de e mellett még szentebb tartozásunk van azon benső érdekek iránt, melyeken a nemzetélet gyökere táplálkozik, s ez a nemzet anyagi biztonsága és szellemi fejlődése.

Az egyének sorsának összege képezi valamely nemzet sorsát, és így azzal, a mivel az egyén önmagának tartozik, egyszersmind tartozik hazájának is, s a ki magát, saját tűzhelyét védi, egyszersmind védi hazáját is.

Korunkban éppen nem árt egy kis cinismus, és nem árt gyakran elgondolni, hogy a ki gyomrán urodalmok árát szűrte is át, a ki vállain selymekben s csipkében nagy tökepenzt szagattott is szét, utoljára éppen csak egy ridex földdel vegyül össze, mint az utolsó koldus. De egy magasabb fogalom áll mindnyájunk felett, a melynek túl kell élni minket, s a melyben egyedül élhet túl a mi emlékeztünk, ez a nemzet fogalma. E nemzetiség érdekében is oltalmazzuk azt, a mi a miénk, utódainké, s általunk s általuk örökre a nemzeté.

A székely anyavárosi rom. k. főgymnasium sorsa.

Annál kevésbé lehet szándékában e sorok közlőjének a Sz. Udvarhely anyavárosi főgymnasium életének, mint ilyennek, „lenni”! vagy „nem lenni”! — fontos kérdése fölött újabb időben több hírlapok hasábjain, „pro et contra” felmerült és megvitatott nézeteket ellensúlyozni akarni, mivel — mint a „Korunk” egyik közelebbi számában olvastuk — főgymnasiumunk sorsa fölött már el van dobva a koczka; és a tényleges hatalommal, e tárgyban mintegy daczolni látszani, leggyöngédebben szólva is, ildomtalanul jellegét viselné magán. Erőtelenségünk öntudatában, midőn fel- és kibíva érezzük magunkat e sorok közrebocsátására, csak alkotmányos érzelmű városi polgárhoz méltó, habár alászállt lüktetési életjelenséget, vagy legalább méltó feljajdulást nyilvánítnak a halálos csapás miatt; mert hogy tanodánk a közelebbi évtized alatt növekedéi közül, a r. k. tan- és nemzeti növeledéig, valamint az egyház- és közélet különböző pályáira, számszerint is, legalább is annyi kitűnő képességgel bíró egyéneket bocsátott szárnyra, mint „tudunkra” a többi hazai főgymnasiumok: arról szóljanak a csiksomlyói, károlyfejevári és marosvásárhelyi tanszékek mellett, a bécsi pazmanianum, pesti papnövelde s egyetem és selmeci bányász-akadémia anyakönyvei. S hogy már csak ezen szempontból is, de különben is, a tudományos fejlődés mellett, a társadalmi surlódással karöltve járó nemzeti közművelődés és szépművészetek, (mely utóbbi nélkül, — zárjelközt legyen mondva, — ha elnézve ez élet tapasztalataitól, végig futtatjuk gondolatunkat a magyar irodalom történetén meggyőződhetünk, hogy még a tudományos elcsúszás mérfoka is nagyon alászáll) a székelyföld központján fekvő főgymnasiumunk, a helybeli ev. ref. főtanodával, és a sz. keresztségi egységiből gymnasiumával szemben, az utóbbi évtized nyomasztó volta dacára is bemutatta életrevalóságát: az, ha mérlegbe dobjuk a közelebbi jótékony czélokra rendezett hangversenyek meglepő eredményét, és azt, hogy az ev. ref. collegiumban a rajzművészetet katolicus ifjú tanítja — reméllem — szintoly kevéssé szorult hasznos bizonyítgatásra; mint más oldalról azon, egy tanintézet sikeres fennállhatásától elválaszthatlan körülményeket, józan észokkal aligha valaha valaki megdönteni képes leend: miszerint a sz. udvarhelyi tanonez általában, itt a historiai emléktől Budvár tövében, a székely rabonbanok és fészkekben, az 1555 iki (apr. 28) országgyűlés székelyén, hol a székely nemzet régi törvényei összeszedettek, és a nemzeti vajdák által újból megerősítettek; s hol a székely nemzet pecsétje ma is szent ereklyeként őriztetik; hol a helyéltitvallás testvérek, bölcsészeti, jogi és theologia tan- és képzőintézetek által virágzó főtanodával bírnak; hol pár évtizeddel ezelőtt a nemzeti történelmi becsű várromok megvétele és egy önálló székely lyceummá átalakítása, csak mostoha körülményeken szenvedve hajótűrést, s hol az ez iránti régi közzükség ma is fenn áll és hatalmasban ki áll, mint valaha; hol egy nagyobb és két kisebbszertű könyvkereskedés létezik; hol a kézműipar és kereskedés élénk-ségnek örvend; hol orvosok *) patikák és kórházak a testi bajok irtására, testgyakorló-intézet és uszóda a férfiaság edzésére; s különböző szellemi intézetek u. m. casino, nőveldek, vasárnapi iskolák a szellemképzésére; igazi vallásos buzgalom, erkölcsi épülésre, s a kor igényei szerint módosult társasélet létezik a közművelődés előmozdítására; szóval, Sz. Udvarhely anyavárosunkban, egy tanuló ifjú a fenn lajstromolt helyi viszonyoknál fogva, nem csak anyagi életmód tekintetéből könnyebb léteztetés, hanem társadalmi és szellemi fejlődés, sőt gyakorlati oldalról ismerve az életet, kimerjűk mondani, vallás-erkölcsi épülés tekintetéből is, inkább képzelheti magát emberi és honpolgári magasabb rendeltetése irányában, mint például egy elszigetelt falvában, és képesítve van arra, hogy átlépve a tanoda külsőben, az élettelongásában felemelt fövel és saját lábán öntudatosan járasson; és a nagyvilág síkján el ne csuszszanjon; mint ismétlem például egy elszigetelt és pedig oly véghatárszéli faluban, melyben mindezen egy főtanoda virágzóztatását föltételező kellékek, tán a sok bucsújárással összekötött vallásos buzgalmi szent gyakorlatokat kivéve (?) merőben hiányoznak, s hol az ifjú házi közösségben él, gyakran tűzhelyétől holnapokig távollevő földművelő gazdája családjával egy szobában

*) Kik közül Seifried József derék orvos ur a leghívebben, s m több évtized óta ingyen gyógyítja az ifuságot. Éljen!! Kézli.

Es ilyen véghatárszéli falu Csik-Somlyó; melyért áldozatul esett a sz. udvarhelyi anyavárosi főgymnasium, s mely pár évvel ezelőtt is, a tanodán és növendékivil, csak az egy hajdan virágzott, most roskatag, s a könyvtárat mezején műtermékeiről alig ismeretes könyvnyomdával ellátott sz. Ferencziek zárdájából, a székház- s hírhedt börtöneiből, s alig egy pár más házból állott; s hová a közfelfokozott Csik-Várdot és Csobottfalvát jött fel iskolájába, a növeldei díjalapítványt nélkülöző (extraneus) tanoncza.

Mindamellett azonban, ugys mint csiki eredetű székely emberek; ugys mint buzgó katolikusok, kik ezen törzskörs népelem boldogítására czélzó, korszerű eszmék iránti lelkesültségükért már több mint két évtizeddel ezelőtt börtönt szenvedének; méltán várarlókba helyeztetettségük, ha a catholicismus ezen páratlan classicus földjén:

„egy fótanoda fennálltatásának szükségé“, ugys, mint legnagyobb jótévedő fő lelképíztörnek nagy horderejű kedvező eszméje ellen, legkevésbé is felszólamlani merénykedhetnének. Sőt ha hatalmunkban állana — mint nem! — szív-vertünkkel is, egyedül is képesek volnánk aláírni, a még hiányzó összeget, a 8-ik osztálynak Cs. Somlyói haladéktalan felálltatása tekintetéből. Azonban gyakorlatból ismerve a helyi viszonyokat is, csikieket is, S. Udvarhelyt mindenáron nem tudnánk feláldozni Somlyóért; nem pedig azért, mert ez egyfelől csak anyavárosi főgymnasiumunk elcselvélt bizonyára hanyatlásnak indulandó r. k. tanügy romjai felett történhetnének; másfelől a virágzásnak indult anyaváros jövője érdekében sem találjuk egészen indokolva, miután már is mindamellett, hogy a katolikus elem száma nagyobb: ma tanácsunkban egy katolikus ember sem ül.

Nem tartozunk tehát a Cs. Somlyó elleniesek, de a mellettiesek táborához sem. Neutrális ténen állunk. Sem egy, sem más érdeken nem dogozunk. A közönséges tanügy egyedüli vezértünk; s midőn hozzájárulunk a tárgyhoz, Róma felé tekintve nem tudunk családokban élni, s csak a különben is (jelenleg legalább) fenyegetett catholicismus és a jövő szent érdekei lebegnek lelki szemünk előtt, melyet talán túlhatott szerénységéből, vagy bár mi tekintetből behunyni akarai, annyit tenne, mint szoborszerű merev bámészkodással és összedugott kézzel nézni, az események válságos játékat, s önkénytelen lemondani a jövőről; melynek egyetlen alapja és támaszlója éppen a kor igényei szerint irányuló tan- és nevelésügy. ...

Mig a legközelebbi időkben, a hírlapokban rettenetesen politizáltak, s a megyei és város-tanácsstermekben dördülő diktatók mondtunk: addig (sum cuique) a protestáns testvérek zajtalanul szervezték magukat; s működésük eredményét — újtanrendszert programját, — kissé épületes modorú és nemzetiség irányú röpiratokban tévközzé, mint bizonyos pamphletké; s ma már négy bölcsészeti és jogi tanszékekkel ellátott fótanodával bírnak itt a maroknyi Erdélyben, az ev. reformátusok; míg mi, a 220,000 lelket számláló katolikus státus, még ott állunk, hol a Thun rendszer alatt; s még csak most kezdjük objiciálni: „Somlyó-falva-e vagy Sz. Udvarhely anyaváros legyen-e? ... a lyceum helye? ... de hogy!! a nagy gymnasium! mert a lyceum feltámadása, hivatalos értesítések szerint, a közlebbi erdélyi országgyűlés határozványától van függővé téve; s a mit a magyar nyelv, és bölcsészeti tanfolyamok (de nem általában a magyar földrajz és történet) életbe léptetése érdekében eddig tettünk, annak alappául is, a testvér Magyarokban, az újtanügyi szervezése érdekében működött orsz. bizottmány tudós szakférfiainak, az illető tanári testületekkel annak idejében véleményadás végett, felsőbb helyről közölt értekezleti jegyzőkönyve tekintendők.

Már pedig, — s ezt jól megjegyeztetni kérem! — ezen irányadó jegyzőkönyvek, mint értesültünk, egyik sarkpontja körül-belül ezt mondja: „hogy oly helyeken, hol más hitelezetett fótanodával bírnak, de még ott is, hol eddig ilyen gymnasiumok nem léteztek, hasonfokozatu tanodák felállítandók“, s kivált oly város helyeken, hol különben is a katolikus lakosság száma tulnyomó, a protestáns fótanodával szemben, a méltányos egyensúly fenntartása és nemes versenyesztése tekintetéből, a katolikus tanügyi háttérbe éppen ne szoruljon; és a sz. udvarhelyi gymnasium devalvatioja éppen a magyarországi vezérlevél ezen legfőbbikének esik rovására; pedig elmondhatjuk, hogy mig Csikből ide települt egyen reformált, addig itteni derék reformatus szülők gyermekeiket nálunk, már tanítjuk szolgálatában álló katolikusoknak növelték; tudnák példát idézni, hogy a szülők minden tekintetben elcsúszott gyermekeiket Udvarhelyre hozták, s itt ma a gymnasium gyöngyei; de ezeket most mellőzve és nem említve azt, hogy a csiki diák előtt, már városunk is minden csábingerével együtt, nagyvárosi arányu mérvben nyilvánul, és stb. ... nehogy az érdekeltek lehabargus szenvedni vádoltathassanak, s nehogy idővel nekünk szerény anyavárosi r. k. polgároknak hallgatásunk következtében utódaink méltó átká boruljon néma sirunkra: felvagyunk hatalmazva „Hegyaljai“ polgártársunknak, a fejevári tanári értekezlet közrebecsátása által adott példaadason okulva, a sz. udvarhelyi tanári karnak e tárgyban tett nézetét tolmácsoló két közérdeklő jegyzőkönyve közlésére. Meltóztatassanak a t. szerkesztő urak *) azokat nagybetsű lapjaikkban, ugys mint a sz. udvarhelyi r. k. lakosság hatványal szerű közhajtatásának hiú kinyomtatás; ugys, mint ügyünk szives pártolói, annál is inkább fölvenni, mivel ez iránt hírlapilag is felszólaltattunk egyrésztől, más részről pedig a fejevári értekezlet commentárja, mely dictatori hangján csak Kolozsvárt az ország nyugati határa közelében véleményezte az egy fótanoda felállítását, mint látszik, kevésbé batott keresztül nézetével, mint a két gymnasiumot indítványzó udvarhelyi értekezlet, melynek jegyzőkönyvei során, a katolikus státus két figyelemreméltó jelentékeny eszmével fog megismerkedni; mert az nem lehet hogy a tekintélyes számú katolikus város előhaladását, éppen a katolikus státus aaaa alá és süllyesse oda vissza, honnan csak az újabb idők aktioi folytán sikerült annak

oda — a hova — emelkedhetnie; s mert azt hisszük, hogy annak ideje már lejárt, miszerint csak jó, és nem egy-szersmind mivel katolikusok és honpolgárok legytünk.

(Vége következik.)

A londoni kiállításról.

A Magyarországi egykori belügyminisztere Szemere, kővetkezőleg ír a „P. H.“-nek:

(Polytatása és vége.)

A palota kapui 10 $\frac{1}{2}$ -kor nyílnak meg. Be csak a hat óra előfizetők (season ticket) bocsáttatának; egy ilyen jegy ára 33 és 53 forint; ki biztosított helyet kívánt, az összeget még 10 forinttal kelle pótolnia. A nyugati kúp alatt áll az az üres trón, mellette két oldalon Victoria és Albert márvány-mellszobrai. A keleti kúp alatt, egymásföltüli lépcső sorozatban ülnek 500 zenész és 2000 énekes, nők és férfiak. Ez alatt virágtól körveztet mozaik szőköltűt önté habzó vizet, mely előtt egyes terem emelvényen több száz szék várta a magasabb vendégeket.

Pontban egy órakor — mert az angol pontos mint a jó óra — jöve be a déli közép kapun Cambridge herceg, mint a királyné képviselője, társával, kik valának: a canterbury-i érsek, lord Westbury, a lord cancellár, gróf Derby, algróf Sidney, algróf Palmerston, és az alsóház elnöke. Ezekhez csatlakozának az illető hivatalok tagjai, mint szinte a külországok biztosai is, kik közt két magyart is láték. Mindenki egyenruhában jelene meg, udvari trombitások, heroldok, apródok, kamarások sem hiányoztak, s a pár százból álló fényes csapat rendezett sorban vonula a nyugati kúp alá, hol az üres trón állott.

Cambridge herceg helyet foglalván, gróf Granville, mint a kiállítási igazgató bizottmány elnöke, néhány szó kíséretében egy hosszú feliratot nyújtta neki át. Majd a zenekar rá kezdé a „God save the Queen“ nemzeti himnust, melynek végétével a herceg válaszat mondá el.

Ekkor kezdődék az ugynevezett bucsjárás. T. i. az összes udvari gyülekezet, az előbbi rendben, a keleti kúp alá mene át, s itt az emelvényen ismét helyet foglalt. És a ropant zenekar itt vevé kezdetét. Előbb Mayerber komoly, tünepiesen magas rüptü nyitányt játszá, aztán az udvari borostyános költő (mert itt még van udvari költő, mint a bíráknak parókája van) Tennyson ódája énekeltek el, majd Anber eleven, változatos indulója adaték. Erre a londoni püspök monda áhítattal egy hosszú könyörgést, melyet Händel felséges hymnusa, a „Hallelujah“ és Messiasából az „Amen“ czimű vallási ihlettel teljes darab zárt be. Végre még egyszer a nemzeti ének énekeltek, levett kalapok mellett, Cambridge herceg felkele s mondá: „A királyné parancsából a kiállítást megnyitottam jelentem ki“ — és ezzel a szertartásnak vége lőn.

A palotában jelenvoltak számát 40,000-re tehetni. Idegen királyi házakból kettőt, a porosz koronaörökösét és Oskár svéd herceget láttam. Hogy Anglia híres szép hölgyeinek koszorúja ott ragyogott, mondanom sem kell. Bámolatok volt az a sokféle szbatású és szintű egyenruha, melyben nem csak az idegenek, de az angolok is megjelentek. Itt egy „Fellow“ négyoszögű sapkájával, ott egy fiatal bíró egy ősz vendéghajjal, odább egy fekete frakkba öltözött kék lila selyem palást, amott egy udvari személy VIII. Henrik korabeli köntösben, nem is említve a százele egyenruhájú önkényeseket (rifelman) és a veres frakkú katonatiszteket gazdagon aranyozott és ezüstözött ruháikkal és feltollazott háromszögű kalapjaikkal. Sőt egy különöz vagy pedant kétféle hivatalos ruháját (egyik mindössze csak palástból áll) öltö magára, hogy az uniformist rendelő szabálynak tökéletesen eleget tegyen, de a szegény helyőrk szintén zavarba jöttek, hol, melyik uniformisa szerint mutatni ki neki igazi helyét.

De életet itt nem csak a szem talált, az elmélkedő lélek is. Jelen valának a tudomány, művészet, ipar legnagyobb nevei korunkban; jelen Európa, sőt a földgömb legtöbb nemzetének követői; összegyűltve látók az Albion sorstól vezérző leghíresebb statusférfiakat, és az angol hazafi szíve különös gyönyörben uszhatott, zászólkon olvasván azon számtalan gyarmatok neveit, melyekkel hatalma mint egy varázs gyűrűvel veszi körül az egész földet. Ez aztán a jeggyűrű, nem az melyel magának Velence egykor az adriai tengerkét eljegyezte.

Dús, ragyogó, változatos volt tehát a közönség, de mind ennél szebb, bámulatra méltóbb maga a palota belseje. A mint kívülről hiányzik rajta minden üres ék és czírfázat, oly szédítőleg pompás belől mind az épület maga, mind az, mi benne már is látható. Hasonló azon szerény emberhez, kinek külseje mitsem mutat, de lelke minden szellemi kincsek tárháza.

A milyen colossalis az épület, épp oly könnyű az, szinte lebegni látszik. Sugár, vékony oszlopai, melyek a tetőt fentartják, sokkal magasabak mint a világ bármely templomáé. Ezeket és a boltozatokon a veres, kék, zöld, fehérszín és az aranyzás oly szerencsés harmoniában van alkalmazva, mely a nézőre a legvidámabb benyomást teszi. Semmi nem nyomja itt a lelket, minden emeli derive. A három átvágat hat, és a közép hajó két végén roppant ablakok művészileg festett gyönyörű rózsái enyhítik a világot, mely különben szemet vakítana. És ezek fölébe, mint a képesarnokok parkányaira is, vallásos tanácsok s bibliai mondatok angol és latin nyelven nagy betűkkel felírva; — az angol biblia nélkül schova nem megy, ide sem jön, talán a színházba se megy.

Legpompáteljesb kilátást nyújt a fő hajó 800 láb hosszú, 100 l. széles, 85 l. magas, mely mellett két oldalról földszint folyosók, fenn karzatok nyitak, mennek. E nagy terülytől a ipar remekeit, melyet mint az ész dalmait, valóságos trophaeumokban állítottak itt fel. Ez nem egyéb, mint hosszú sora a mintaboltoknak, muzeumoknak, kincstáraknak; ha ugy tetázik ez sem Konstantinápoly, sem Alexandria, sem Calcutta, de több, a világ bazarja. Helyről-helyre veres posztó szőnyegekben olvashatók a kiállított tárgyak nevei, vagy a kiállító országokéi. Az épület parkány-

zatán is sorban követik egymást a nevek a déli Polynesiáé, mely az emberiség bölcsője, Amerikáé, mely annak talán sirja lesz. Fenn az oszlopokon a különféle városok s tartományok czímerei lobogókra festve lebegnek.

Hanem legalább 15 nap kell, míg minden rendbe hozatik. Ugyszólván csak az angol kiállítóknak vannak készen. A francziák kiállításából, kik magokat lapjaikkban e részben is elsőnek hirdették, semmit nem látni, még szekrényeik sincsenek összeállítva. Pár ezerre megy a kipakolatlan ládák száma. Az osztrák kiállítás még hátrább van. Ma, másodikkán, ismét a palotába menék, és az egész osztrák tér függönyvel van elkorlatolva s ilyen felirásokkal beagatva: „no admision“, — (tilos bemenni), s félrehúzával egy függöny szárnyát, mögötte a kipakolatlan ládák százait láttam.

Ma, május 2-án mi mohó sietés, mi törekvő munka, mi leirhatlan zavar, mi szédítő chaos, mindenfelé, még nyelvbábel is ez. Mert vannak itt franczia, belga, német, olasz, spanyol, görög, svéd, orosz munkások, kik fűrnak, faragnak, gyalulnak, szegeznek, kalapácsolnak, mázolnak, tisztogatnak, kipakolnak, rakosgatnak és kénytelenek levén angolokat is segedelni venni, sőt angol katonákat is, ha aztán beszélni akarnak s egymásnak valamit megmagyarázni, nem értik egymást, miből lármá, nevetés, félreértés, néha veszekedés s mindenféle comicus jelenetek keletkeznek. Szóval, e ponton, ez épületben most összehalmozva van a világ minden nyelve, a világ minden terméke, a világ minden zavaa is. De meg kell jegyezmem, a munkában van a zavar, az elmében nincs, — a dologgal járó zajon kívül az épületben béke és esend uralkodik.

Mondhatni, ez tünepély felett átalános s országos az öröm és meglegedés. Benne valósággal osztozik mindenki, nagy és kicsiny, nő és férfi, gazdag és szegény. És ennek pszichologiai, sőt politikai oka van.

Hol, mint p. o. Franciaországban az individuum nem fejleszteti ki önmagát minden irányban szabadon, mivel azt a status mintegy elnyeli, s mindent a status, kormány, vagy hatóság tervez is hajt is végre: ott a nép ilyen tünepélyeknél, mint pusztá néző, némi egykedvűséggel jelen meg, legfőlebb nemzeti hiúságra van az hatással. Itt ellenben a nép maga teremtvén az eszmét, maga adván hozzá a munkát s pénzt, minden szépet s nagyot saját művének teki, természetes e szerint hogy örül neki, szereti mint saját szülöttét, s méltán kevély reá. Ez öntevékenységen teresendő Anglia nagyságának titka, semmi másban nem. Egy sikerült vállalat njakra ad neki erőt és ösztönt, s ezeknek szemlélete önbizalmat, büszkeséget, sőt valóságos szenvedélyt költ benne, mely a lelkesedésig megy. Sok népeknél érzés szüli a nagy tetteket, itt tettek ébresztői és szülői a hazafiai philantropiai erényeknek.

De ha e nap csakugyan minden angolnak örömnappja volt is, van Angliában egy szív, mely az emlékeztet hiú bánatánál fogva e napon még mélyebb gyászbaborult. Ez Victoria, Anglia királynéja, ki a hiv nők és jó anyák közt is királyné lenne. Természetes, hogy éppen szeretett férje, a kiállítás alapítója földcsőszégének napján ő a legsomorubb, — asziv bánatán a koronák minden varázsa sem segítenék.

Utam ki a palotából szobrok mellett vezetett el, Albert hercege ug áll itt mint Vrené áll Sz. Pál templomában, s alá is ugyanazon epitaphot lehetne vétni:

„Quaeris monumentum? circumspecte.
(Emléket keresed? nézz körül.)

KÜLÖNFÉLÉK.

— Az erdélyi muzeum egyelet igazgató választmányának a mult szerdán, azaz folyó hó 14-dikén délután 5 órakor a tanácsbáz természetén tartott ülése alatt jeles tanárunk Takács János ur tartott igen érdekes felolvasást a világosság sugarainak vegyinti hatásáról és az optikai vegyontásról. Előlközt gróf Mikó Imre ő nagyméltósága.

— A mult szerdán a „Kunok“ előadása alkalmával, Stéger Ferencz jeles énekművész hazánkba igen díszes és értékes boglárakból álló övvél tiszteltet meg, melyet b. Huszár János ur a kolozsvári közönség teljes elismerését tolmácsoló csinos beszéd mellett felvonás közben nyújtott át m. e. 30 főrangú fiatal kíséretében.

— Irtuk volt a minap, hogy Magyar-Sárd községe határán a birtokosság erdei ismeretlen gonosztevők által felgyújtván, ez által felszámítatlan kár okoztatott. M. Sárdon az erdőégés rémes látványa e tavaszon már több ízben előfordult, s imé most ujabbann arról értesültünk, hogy a napokban ugyanott az erdők ismét égtek. Pedig most már e faluban nemcsak szolgabíró, hanem alispán is lakik, a ki egy gyújtás gyannja alatt álló egyént be is küldött a megyei börtönbe.

— Ö Felsége tartózkodása Velencében igen rövid ideig tartó lenne, s az A. C. szerint ő Felségét még a héten Laxemburgra várják.

— Ö Felsége f. é. máj. 4-dikéről költ legfelsőbb határozatával Stojka Antalt, az erd. kir. ítélőtábla számfeletti ülnökét, és Román Györgyöt, r. a. l. cs. kir. törvényszéki ülnököt az erd. kir. ítélőtábla valóságos ülnökeiv kinevezni meltóztatott.

— Éppen most értesültünk, hogy a gyalui havasokon ugyancsak gyújtás következtében a kincstárnak 5000 öl fája égett el a napokban, s mint mondják még most is egész rengeteg fenyvesek égneek.

— A minap bécsi- s pesti lapok után mi is közöltük azon hírt, miszerint az ausztriai kormány azon utelvekre s okmányokra nézve, melyek az egyesült aldnai tartományokból Romania elnevezéssel keltek, megtagadná a hitelcsitést. Most alapos okunk van ezen hírt kétségbe vonni; ugyanis az erdélyi „Hivatalos értesítő“ román mellékletében Fogarasvidékről 373 sorozás elől megszökött egyén idézetik, s a legnagyobb résznek tartózkodása helyét „Romania“ e néven jelöltetik ki, s így ez elnevezés minálunk hivatalosan is használtatik. Egyébiránt a Romania Rumenie nevet már az európai irodalom is jórészt elfogadta.

*) Egyszersmind az „Időtanúja“-ba is megküldetett, mert felfogva hivatását, s az egy nagyfotosságt Sz. Udvarhely mellett nyilatkozott. Közli.

Sárospatakról jelentik a „Sürgöny“-nek, hogy Pálkövy Antal ur, a sárospataki helv. vallású főiskola tanára, ott életének 46-ik, tanárságának 21-dik évében, folyó hó 6-án meghalászott. Pálkövyben a magyar irodalom is egy derek munkását veszít el. Ugyan ő az, ki a protestánsokra kibocsátott szeptemberi patens után Zsedényivel és Mádaival együtt Kassán elítélte.

Az „Ind. Belg.“-nek írják Turinból, hogy egyik elsőrendű bankár házában nappal hat erősen fölfegyverzett bandita tön látogatást, s mintán az ott talált ügykezelőket megkötözték, kiirtették a pénztárt, mely mintegy 800,000 franknyi értéket tartalmazott. A rendőrség már nyomában van a tetteseknek.

Kölnből írják f. hó 4-ről: Tegnap délután ment végbe Claison jegyző hivatalszobájában a „Kölnische Ztg.“ kiadói jogának elárverezése. Csak két ajánlkozó volt: Neven ur, a meghalt Du Mont veje, s ennek második házasságából övegye. Mint legtöbbet ígérő, 200,000 tallérral az utóbbi maradt vevő. Az árverezés föltételeinek egyik pontja az volt, hogy az árverezők a vétel ár 1/3-ad részét még az árverés alatt kötelesek voltak porosz állampapírokban vagy vasuti részvényekben letenni Claison jegyzőnél. Az összeg többi része folyó évi július hó 1-én fizetendő.

A „Times“ a világhírlapost és ünnepélyeit érintve, ezt alkalmul használja arra, hogy polgártársainak lelkeire beszéljen, mikép viseljék magukat a Londonba jövő idegének iránt. Ajánlja nekik, hogy a vendégek irányában illedelmese legyenek, ne koppaszszák, ne zsarolják azokat a tulságig; legyenek tekintettel vendégeik szellemi és testi tyukszemre; hívják meg őket házaikba roastbeef, beefsteak, pudding- és más ilyenféle nyelnhálókra, szolgáljanak nekik italokkal; — ne untassák őket rossz zenével, s barátságosan vegyék oltalmuk alá a bérköcsös görömbösgai s a városi labirint egyéb ragadozóit ellen. — Ugy látzik, hogy az öreg „Times“ nagyon jól ismeri honosainak régi gyengéit.

Máramarosból értesítenek, miszerint a szigeti kasinó egyet az irói segély-alap javára P. Szathmáry Károly „A tatárok Máramarosban“ című népszimulitvált akarván műkedvelők által előadni, ez a kir. biztos távollétében Dobránszky Kornél ideiglenes 2-ik alispán által, az előadás előtt két nappal, azon oknál fogva tiltatott be, mert az 1860. évi október 20-diki diploma az e részben fenállott rendelkezéseket épségben hagyván, az 1853. évi jan. 10-ki rendelet szerint a műkedvelői előadások iránti engedélyadás a helytartótanács jogaik közé tartozik. Szaplonczay József egyet elnök ezen törvénybe ütköző s az 1860. évi oct. 20-dikát megelőzőt időkből rendeletekkel is ellenkező sérelmes határozat ellen panaszt emelt a helytartótanácsnál. — H., felsővissói r. kath. lelkész, mert a kir. biztosnál, ennek Vissón létekor tisztelegni elmulasztotta, a kir. biztos részéről hivatalos feljelentés következtében, a szathmári püspök ur ő milga által ezen tisztelgésnek teljesítésére záradék alatt utasított.

Hontmegyéből, Cseriből május 4-ről írják: Egy rendkívüli természeti tűneményről kell önt értesítenem: Ugyanis száz és száz tann szeme láttára, folyó évi április 30-an délután 1 óra táján, világos fényes nappal a közép-palotjai határban, (Hontmegye keleti határán, éppen ott, ahol Nógrádmegyével a határvonalak, Ebecz melletti szögeletből, felfelé északnak futnak), egy magas, Vezuv-forma csúcsos hegyben, mennydörgéshez hasonló kőrobogás volt hallható, mire a lakosok — mert tövében Közép-Palotja községe fekszik — azon hegyfelé irányozván figyelmüket, a hegy csúcsából egyszerre egy ház nagyságú füst a fellegekbe emelkedik, s ezt lánglobogás s szikrárhányása követte, s azzal megszűnt ezen természet játéka. A nép ezen igen meglepett, s a rémület általános volt. Az az egy igen csodálatra méltó, hogy ezen füst kirohanása semmi nyílást sem hagyott maga után, annál kevésbé voltak kiragadhatók kövek szemléltetők. Természettudósok megfigyelhetnék ezen tűneményt. E környéken nagy az aggodalom, hogy az itteni felvidéken gyakori rázkódások itt-ott tűzhányást száraztatnak, s mintán a fentebbi hegy egy láncolatnak végződő csúcsa, nem akar e ottan kitörni egy nápolyi forma Vezuv! — Közli Biszkup Tamás.

POLITIKAI HIREK.

Angolország. London, maj. 7. A „Times“ következőleg ír a porosz alkotmányos mozgalmakról: „Európa büles politikusiak rég várták e harc kezdetét Poroszországban. Azon napot, midőn ez alakatlan, rosszul szervezett monarchia népe érdekeltiséget fog mutatni saját ügyei iránt, mindenkor nagy korszak kezdetének tekintették. Ez idő most elérkezett. Onnan érkezett híreink állítják, hogy a harc a hatalom hagyományai és a népakarat között megkezdett, s alig lehet kétség az iránt, hogy mely rész marad győztes. Tudva van, hogy a volt kamra azért oszlattatott fel, mert ellenszenvet mutatott a miniszter adóztatási tervei iránt. E miniszterekről nem lehet mondani, hogy teljesen antiliberalisok. Ellenkezőleg ugylátszik, hajlandók engedményeket adni a nép akaratának, még azon veszély ellenében is, hogy fejedelmüket megsértésük általuk. Heydt miniszter legközelebbi levele mutatja, mennyire aggodott az a választások miatt és csak azon esetben remét többséget, ha a nép jogos kívánságának az adószállítás tekintetében enged. Adószállítás pedig seregbeszállítás nélkül nem levén eszközölhető, a minisztérium még ebbe is beegyezett. Ha a választásoknak egyéb eredménye, a kormány ezen fél bódolatánál nem volna is, már ez magában nagy győzelemnek volna nevezhető. Ha a jelen nem retrograd csak lassu minisztérium azon föltét alatt, hogy a hadsereget leszállítja, többséget nyerhetett volna, ez nagy, alkotmányos győzelem leendett, mert a király kényszerülve lett volna tanácsosai nézete szerint uralkodni, míg ezekre a választott képviselőtestület gyakorolt volna hatást. A felosztásnak többet tett: arra kényszerítette a porosz népet, hogy jogait nyomtatékosan érvényesítette. Mindenütt a szabadelvű párt győzött. A miniszterek, ha maradni akarnak, mindenről, mi régi pártjukkal összeköti, s a király előtt őket kedvessé teszi, le kell mondaniok.

Más volna, ha nem is törődne a parlamenttel. De a Straffordok és Polignacok kora már lejárt, s alig hisszük, hogy Poroszországban találkozzék valaki, ki mindent így kockáztatni bátorodjék. A miniszterek mostani eljárása épp oly alkotmányos volt, mint angol collegaiké. A Downing Street példájára versenyeztek a nép kegyéért, s kedvező választási eredmények eléréseért az egész államgépezetet mozgásba hozták. Sőt a végeszközre nézve még annyira sem mentek, mint már Franciaországban a miniszterek mentek. Az alsóbb rendű hivatalnokok sokasága lehetővé teszi a kormánynak, hogy befolyását minden faluban, sőt csaknem minden házban érvényesítse. A kormány, mint tudjuk, fizetett szolgáló által mindent elkövetett, hogy oly mérsékelt férfiak választását eszközöltesse, kik a régi dicső Poroszországot hamvaiból újra feltámasztanák, s egyaránt idegenkednek a kormány teendői körüli fűvénykedéstől, mint a forradalmi eszméktől, szóval, kik a koronázási beszéd alkalmával mondott büles és jótékony eszméket megvalósítanák. E hadjárat azonban fényesen megbukott. Sajátságos, hogy mi az ingerlékeny Franciaországban egy császárnak sikerült, ugyauaz, oly phlegmatikus nép között minő a porosz, elháríthatatlan akadályokra talál. Bár királyukat ösztönít szeretik, sőt intézményeikkel sem egészen elégtelnek, s bámulatos tisztelettel tekintenek minden hivatalnokra, mégis ez alkalommal állhatatosan ellentállottak a miniszteri parancsoknak. Ezután a katonai kormány ellen írván, így folytatja: „Ha a poroszoknak sikerülni fog megbuktatni azon rendszert, mely intézményeikre némileg az orosz civilizáció színezetét vonta, többet tettek Poroszország nagyságáért, mintha oly hadsereget tartottak volna lábán, mely a világ két első rendű hatalmával megmérkőzhetett volna. A liberális Poroszországhoz, önkénytelen és bizonyosan csatlakozni fog egész Németország, és ezáltal egyszerre oly hatalomná nő ki magát, mely a föld bármely hatalmával bátran mérkőzhetik. Akkor a király és utódai hatalmasabb hadsereg fölött fognak rendelkezni, mintha egész életüket csak azzal töltötték el, hogy alattvalóikat megadóztassák és Potsdamban diszmeleket tartanak.“ A „Times“ berlini levelezője, szintén határozottan a porosz nép pártjára nyilatkozik.

Franciaország. Páris, maj. 8. A „National Ztg.“-nak írják: A zürichi és villafranciai szerződés megkötése óta más vereséget nem szenvedett itt az osztrák politika annál, melynek kimenetelét a világ feszülten várja. Igazlatlanság követelték el Metternich herceg ellen, ha rövidlátást vagy könnyenhibűséget vetnének szemére: a hercegnek már régen volt sejtelve e megoldásról, s azt valószínűleg közölték is kormányával. E mellett nem kell feledni, hogy a császár maga is sokáig ingadozott, s hogy a római kérdés végleges megoldásának módja még korántsem állapítottat meg. Mi Ausztriának Franciaországhoz viszonyát illeti, tény az, hogy Grammont herceg folyvást a legkedvezőbb jelentéseket küldi ide, s hogy azon esetre, ha a császár Poroszországgal ellenében diplomatiailk működést kezdene meg, Ausztria barátságára még folyvást számíthat. De Ausztriának Napoleon hercegen kívül hatalmas és befolyásos ellenségei vannak itt, kik közül elég lesz Thouvenel és Persigny urakat megnevezni. Ezenkívül Mathild hercegnőnek Ausztria elleni gyűlölete is nyom valamit a mérlegben. A hercegnő legközelebb a hollandi királynő tiszteletére adott díszebél alkalmával mindenki halatára kívánt szerencsét Nigra urnak az olasz politika által aratott győzelemhez. A legjobban értesült körök a császári politika megváltoztatásának két okát adják: a püspökök összejejtött, melyet Lavalette megakadályozni képtelen volt, és a római udvar által állítólag hozott fontos határozatokat. De arra, hogy a császár Nápolyt belső zavarok nélkül és Rómát Olaszországnak átengedje, az említett két ok nem elegendő, s mindenki meg lehet győződve, hogy III. Napoleonnak Piemonttal határozott alkuja van. Ha az e tekintetben szányaló hírek hitelesek, akkor a terv mindenesetre eredeti; kivihetősége azonban nem valószínű. Ma már meggyőződhetünk, mennyire igazságuk volt azoknak, kik a római kérdés megoldásában helyezett reményeket illetőleg ovasztást ajánlottak. Négy nappal ezelőtt minden el volt rendezve, a franciaik ki-és az olaszok bevonulására: a vegyes helyőség roppant engedménynek tekintett. Ugyanazon emberek ma egészen máshangból beszélnek. A császár teljeséggel nem akar a status quo változtatni, s minden, mit a római kérdés megoldásáról beszélnek, csak néhány érdekelt egyéniség találmánya. E hír épp oly hamis mint a fennebbi. A francia politika kilepett a mozdulatlanság stádiumából, és megoldás után törekszik, mert a jelen helyzetnek tovább tartania nem szabad. Azonban valószínű, hogy legalább egy év telik bele, míg a római kérdés kérdése lenni megzúnik. Sok ív papír iratik addig tele, míg Róma az olasz királyság fővárosává lesz.

A „Kreuztg.“ levelezője ugyanazon napról következőleg ír: Ma a külügyminiszter a diplomatiailk testület több tagjait fogadta, többek közt Ausztria és Róma képviselőit is, s azt nyilatvánia előttük, hogy Napoleon herceg Nápolyba utazásának semmi politikai jelleme nincs. A császár csupán engedélyt adott neki, hogy ipját meglátogassa, kit meg akar hívni neje lebetegülésére. Különben is a császárnak teljességgel nincs szándékában a status quo változtatni. Goyon tábornok visszabírása, Lavalette ur vissza menetele Rómában, mindez csupán házi diplomatiája a császárnak, s politikai dolgokra legkisebb vonatkozása nincs. Ilyen a hivatalos beszéd — jegyzi meg a levelező — azonban várjuk be az eseményeket, melyek e köpeny alatt foltnak.

Ugyanazon lapnak egy másik párisi levelezője szerint, Victor Emanuel király Genuában mondott beszédének igazi szövege csak most jött nyilvánosságra. Ez, ugymond levelező, tulmegye minden mértékben, minden tartozkodáson. A király szavai többek közt ezek voltak: „1862-ben nem lesz háborunk, de mindenesetre bemegyünk Rómába. 1863-ban bevonulunk Velenczébe, s valószínűleg előbb háborunk lesz.“ A mi a Rómába vonulást illeti, erre nézve következő a megállapodás: Goyonnak senatorrá nevezetése már alá van írva; Lavalette a legkiterjedtebb hatalmazvánnyal tér vissza Rómába; Róma igen közel jövőben vegyes helyőrsé-

get fog kapni, pápával, vagy pápa nélkül; a francia helyőrség nagyobb része Civitavecchiába buzdódik; ha a pápa elhagyja Rómát, Lavalette feladata bíbornokkormányt állítani, ha mindjárt csak egyetlen egy bíbornok is akad, a ki erre vállalkozzék. Levelező szerint azonban még eddig egy sem akadt, a mi a kormánynak nagy bajt okoz, mert népies kormányt állítani fél, a mazzinista törekvések miatt.

Páris, maj. 10. Azt állítják, hogy Chigi bíbornok Rómába utazik. Azonban nem sokáig fog távol maradni, mert utozásának egyedüli célja, felvilágosítani a pápát a zavart politikai helyzet felől. A „Patrie“ ismét azt írja, hogy Goyon tábornok pár nappal tovább marad Rómában s Lavalette pár nappal később menend oda; egyébiránt az elsőnek eljövetele jeladás lesz a másiknak odamenetelre.

Algirból érkezett tudósítások szerint Pelissier tábornagy lélekállapota, mely már régibb idő óta meg van zavarodva, teljesen reménytelen. A híres tábornagy néhány nap előtt egy nagy katonai díszelgést hálóköpenyben és hálósípkában vezényelt, azonban lóháton ülve — s ilyes tette több is van.

Olaszország. Turin, maj. 8. Nápolyban most, ugy szólván, egész diplomatiailk congressus van egybegyűltve, Francia, Angol, Svéd, Holland, Brasilia, Portugal, Görög- és Törökországok képviselői nemcsak jelen vannak, de gyakran érintkeznek is egymással. Az angol követnek Rómában rövid tartozkodását, egy tervvel hozzá kapcsolatba, melyet a római kérdés megoldását illetőleg, állítólag Palmerston lord nyújtott volna be Párisban. E szerint a francia helyőrség csak Rómára és Civita-Vecchiára szorítkoznék, s a Sz. Péter örökségének egyéb részeit az olaszoknak engedné át. Ez eljárásnak legalább egy haszna lenne, a banditák kiirtása.

Néhány áttöltőzködött reactionarius Civita-Vecchiából Nápolyba hajózott. A rendőrség, mely eleinte már értesülve volt ez utazásról, most annak célja felől is tudomást szerzett. Elfogatások- és házmotózáásokból kitűnt, hogy a király élete ellen összeesküvés létezik. Bizonyos Moridora nevű egyén kivallotta, hogy Orsini-bombák, és ezeknek teljesen felszerelt gyára, létezik. Olaszország mostani helyzetét sajtóságosan jellemzi a milanoi hivatalos lap következő tudósítása: Somma környékén nagy tábor van tölve, s tíz új ezred fog küldetni Lombardiába. A „Corr. mercant.“ szerint Délolaszországból minden rendelkezés alatti csapatok kivonatnak s Éjszakolaszországból különböző helyőrségi állomásokra helyeztetnek el, hogy bekövetkező esetben gyorsan lehessen őket a Mincionál vagy Pónál alkalmazni.

Németország. Berlin, maj. 12. A „Sternztg.“-jelelti: Willisen tábornok, a király hadsegéde legfelsőbb utasításokkal Kasselt utazott.

Kassel, maj. 12. Az 1860-iki alkotmány elismerését megtagadta a marburgi kerületből 15, a frankenburgból 18; a rosenthaliból pedig valamennyi polgármester. A kasseli tiltakozáshoz csatlakoztak az eschweisi, melfingeni, frankenburgi, nauheimi és dorheimi választók.

Kassel, maj. 13. Willisen tegnap reggel sütkerelel kért kihallgatást a választófejedelemtől. Késő este rendkívüli minisztertanács-ülés tartatott a választófejedelem palotájában. Willisen később kihallgatást nyert. — A miniszteri tanács határozata elutasító. A városban nagy izgatottság uralkodik. A választási megtagadások ellen újabb tiltakozások jelentettek be.

Oroszország. Varsó, maj. 8. A nép izgatottsága és elkecsereése folyton növekszenek. Ha ez izgatottság okát keressük, azt csak a katonai és rendőri hatóságok tapintatlanságában találjuk fel. Ha kémeink és titkos rendőröknek hatalmuk van az utcán minden további okoskodás és ok nélkül elfogatni az embereket; ha a katonáknak meg van engedve, hogy tisztességes polgárokat az utcán elfogjanak, csak azért, mert botot viselnek; ha iskolás gyermekek jelentéktelen lármája elég oknak tekintetik oly kemény rendszabályok alkalmazására, melyek az ipart és kereskedelmet csaknem teljesen megszüntetik — akkor igen természetes, hogy a nép boszuja is naponként növekszik, s itt-ott ismételve ki is tör. Valóban roppant hidegver is kívántatnék ahoz, hogy valaki a rendőrség szünteleni kihívásai ellenében érzéketlen maradjon. Csak két példát akarok fölemlíteni: A szabadelvű Bagration herceg helyett, Martiow tábornok vette át a felügyeletet a varsó-bécsi vasutvonal egész területén, katonai és rendőri tekintetben. A tábornok lakhelye Piotrkán, hol egyuttal parancsnok is. Alig érkezett meg ez új felügyelő, tüzést megparancsolta a piotrkani polgármesternek, hogy a főpiacz közepén álló keresztre alkalmazott hazafias feliratot saját kezeivel távolítsa el. A polgármester késnek nyilatkozott arra, hogy a feliratot eltávolíttassa, de kijelenté, hogy azt sajátkezűleg tenni nem fogja. Valóban el is távolította a feliratot, de három nap múlva ismét a parancsnokhoz hivattán, illő gorombaságát adatott tudtára, hogy hivatalból elbocsátatott. — Tegnap több a karmeliták templomából jövő urbürgy fogatott el. Bátorkodtam egy rendőrt az elfogatás oka után megkérdezni, s azon feleletet nyertem, hogy az említett úok, énekelni szándékoztak. Valóban nem lehet már tudni, mit tegyen az ember, hogy az elfogatástól mentve legyen, minután a napokban szét fogtak el többeket, mivel fekete szalagyal szegett Panama kalapokat viseltek. A vidékről még rémitőbb tudósításokat kapunk. A gazdag Strazinszky gr. egyik jószágán következő borzasztó esemény fordult elő: egy denunciatio folytán, a lablini csendőrezres két csendőr és egy kapitány kíséretében a jószágra ment, hogy a 18 éves ifjú Strazinszky grófot és nevelőjét elfogassa. Az ifjú, büszke gróf kijelenté, hogy csak polgári hatóság által engedni magát elfogatni, és midőn a csendőrök az ezredes parancsára erővel meg akarták ragadni, egy revolvert kapott fel, a két csendőrt lelőtte, az ezredest halálosan megsebesítette, s végre magát lölte agyon. A nevelőt tegnap hozták ide fogva. Ennyire jutott a szerencsétlen ország, melyben gyilkosság és öngyilkosság eddig ismeretlenek voltak. A mult éjjel az ugynevezett tűzérési laktanyában több katona, tisztjeit bántalmazá. Ezen tiszteknek azt vetették szemére, hogy ők is azon kémekek tartoznak, kik

az egész hadseregben el vannak osztva, valamint azon tisztokhoz, kik a katonaság jobb élelmezésének ellene működnek. E körülmény folytán néhány osztály közük vezényeltetett a laktanyába, s a vizsgálat folyamatban van.

Ujabbak. Bécs, maj. 14. A pénzügyi választmány meghatározta, hogy csak 200 millió értékű bankjegy maradjon fedezetlen; a többinek teljesen fedezve kell lenni, Plener ur 260 milliót kívánt fedezetlennek, végül azonban megegyezését nyilváníttotta.

— Berlin, majus 13-dikán A mai „Sternztg.“ a kurhesseni válság felett elmélkedve következőleg ír: A kormány, a kurhesseni kormány fellépése által komolyan kivételes helyzetbe jutott s első sorban Poroszország becsületét és érdekeit s egyszersmind Németország érdekét és nyugalma látni fenyegetve. Most már saját állama iránti elutasíthatlan kötelességévé vált Poroszországnak, hatályos eszközökhöz nyulni, hogy a dolgok veszélyes fejlődésének Kurhessenben gátot vessen.

— Berlin, maj. 13. (este). A városban azon hír van elterjedve, hogy a 4- és 7-ik hadtest, Willisen tá-

bornok küldetésének támogatására, Kurhessen felé összpontosítottak.

— Breslau, maj. 13. A „Schlesische Ztg.“ jelenti: Ide parancs érkezett, hogy a 6-dik hadtestnél nélkülözhető lovak azonnal adassanak át a 4- és 7-ik hadtestnek.

— Frankfurt, maj. 13. A mai szövetségi ülésben 11 szótöbbséggel határozat hozott a kurhesseni ügyben, Ausztria és Poroszország javasata szerint.

— Brüssel, maj. 13. A mai belga „Moniteur“ jelenti: A király tegnap egy jó napot töltött; ha, a mint remélhető, a javulás tart, a „Moniteur“ nem fog többé orvosi jelentéseket közleni.

— London, maj. 13. Az alsóház tegnapi ülésében Layard, Freeman interpellációjára felelve, azt mondotta, nem hiszi, hogy a törökök megverettek volna a felkelők által, mint ragusai sürgönyök jelentették.

— Athéne, maj. 10. A miniszterium beadta lemondását. Trikupis visszautasította az új kabinet alakítására tett ajánlatot. A kamarák elnapoltattak.

— Uj-York, maj. 1. Egy richmondi hivatalos sürgöny igazolja Uj-Orleans elfoglalását. A külszövetségi lapok azt mondják, Uj-Orleans elfoglalása semmit sem határoz az Észak javára, mivel Beauregard és Johnson tábornokok hadtestei még nincsenek legyőzve.

Gabonaár Kolozsvárt Majus 15-én 1862.

(Bécsi mérője osztrák értékben.)

Tisztabúza 4 frt 50 kr. Elegybúza 3 frt 60 kr. Rozs 3 frt 40 kr. Árpa 2 frt 20 kr. Zab 1 frt 40 kr. Török-búza 3 frt 20 kr. Pityóka 1 frt 20 kr. Marhahús 18 kr.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről

Majus 16-kán: Nemzeti kölcson 84.95. 5 % Metalliques 71.65. Bank-részvény 844.—. Hitel-részvény 219.60. Váltó Londonra 132.30. Ezüst 130.60. Arany 6.27.

Majus 14-kén: Urbéri kárpótlási kötvény: Magyarországi 74.20. Erdélyi 71.—.

T. és felelős szerkesztő DOZSA DÁNIEL.

H I R D E T É S E K.

HIVATALOS.

(597)
Sz. 127. G.
1862.

Árverési hirdetmény.

(1—2)

A Maros-újvári cs. kir. sóhivatal részéről köztudomássá tétetik hogy a Maros-újvári fiscalitáshoz tartozó alább megnevezett Realitások, a szászvárosi cs. kir. kertületi pénzügy igazgatóság folyó év április 23-án 5012. szám alatt kelt rendelete nyomán, folyó 1862-ik év majus 28-án reggeli 9 órakor, a m. újvári cs. kir. sóhivatali irodában tartandó nyilvános árverés útján három egymástán következő évekre, azaz 1-ső november 1862-től kezdve, utolsó october 1865-ig, a többlet ígérőnek haszonbérbe fognak adatni.

A haszonbérbe adandó Realitások a következők:

- 1) A nagy koresma-, szin és istállóval, valamint a 7 újparaszt család az ök csekély pincezy szolgálatokkal.
- 2) Az ugynevezett marosi koresma.
- 3) Az ital árulhatási jog aerarialis hajlék nélkül.
- 4) A piaczi vám.
- 5) A marhavágó-hid és szék, egy istálló szénás kerttel, és mintegy szekér szénát termő kis réttel.
- 6) A Maroson átljáró hidvám.

A kikiáltási egy évi haszonbér teszen:

1-ör: A nagy koresmáért	1490 ft. o. é.
2-ör: A marosi koresmáért	460 „ —
3-ör: A szabad árulhatási jogért aerarialis hajlék nélkül	440 „ —
4-er: A piaczi vámért	610 „ —
5-ör: A marhavágó hid és székért	81 „ —
6-ör: A Maroson átljáró hid-vám	615 „ —

Az árverés megkezdése előtt a Contractus pontjai felolvastatnak, és a vállalkozni kívánók 10% bántpénzt kötelesek letenni a kikiáltási árak szerint.

A bántpénzt a többlet ígérőnek csak a Cautio biztosítása és a Contractus megerősítése után, a többlet átvételnek pedig rögtön a bévégzett árverés után fog kiadatni. 36 xr. bélyeggel ellátott írásbeli ajánlatok is fogadtnak el, csak hogy ezek a szükséges 10% bántpénzzel terhelve az árverezési nap előestéjén 6 óráig bérmentve meg kell hogy érkezzenek, később küldendők nem vétetnek tekintetbe.

Az ajánlatba tartozik a vállalkozni kívánó, keresz és vezeték nevét, lakását, rangját, továbbá ajánlatát minden igazítás vagy vakarás nélkül kitenni, valamint azt is kinyilatkoztatni, hogy az árverés alapjául szolgáló kötelezettséget esmeri és azoknak magát feltétlenül aláveti.

Az árveréshez csak azok bocsátatnak, kik mint becsületes és feddhetetlen, vállalkozásoknak megfelelni tudó emberek ösmeretese, vagy ezt törvényesen bírják kimutatni.

A cs. kir. sóhivatal Marosujvárt, majus 12-én, 1862.

HEM HIVATALOS.

(596)
Alóli szeretne egy protestans családnál, a nyilvános vagy magán tanintézetnél, előforduló tantárgyakban mint házi tanító, oktatást adhatni.
Bővebb értekezés bérmentes levél által.

HÁLTRICH KÁROLY
pajpelt Szász-Régenben.

(598)
Belmagyar-utczában a napsoron 402. számú, a szappan-utczára kiterjedő, s a telek hosszán épületekkel ellátott ház és telek szabad kézből eladó. Értekezhetni iránta külmagyar-utczában 34 szám alatt.

STEIN JÁNOS

könyvkereskedésében Kolozsvárt, Wittich Józsefnél Maros-Vásárhelyt, Dobray Nándornál S.-Udvarhelyt, Barthos Domokosnál S.-Szentgyörgyön kapható:

Új teljes német és magyar szótár,

tekintettel az egyes szók helyes kiejtésére, rokonságra, valamint azoknak hajlítása, füzete s különböző értelmeinek körülírás által meghatározott szabatos előadására, különös figyelemmel levén a természettudományokban, az új törvényhozásban, a kereskedelem stb. szakosos szak- és műszavakra.

Irta Dr. Ballagi Mór tanár.

Német-Magyar rész. II-ik, egészen újból átdolgozott kiadás. Ára 4 frt.
A magyar-német részzel együtt 7 frt 60 kr.

Ne bántsd a magyart!

Költői beszédek, regék és balladák Thali Kálmán-tól. Diszesen kötve 2 frt 10.

Nyomatott az ev. ref. főtanoda betüivel. (Bel-farkasutca 74 sz.)

ÉLETKÉPEK.

Beszélggyűjtemény, írta Beniczky Emil, kiadja Bartalics Imre. Ára 1 frt 20.

Concordancia

vagy Szentirati szókönyv, mely magában foglalja a Károli-Gáspár fordítása szerinti ó- és új-szövetségben előforduló nevezetesebb szokat, tárgyakat, szólásmódokat és ezeknek magyarázatát a megfelelő bibliai helyekkel együtt. Készítette Fördös Lajos kecskeméti ref. lelkész.

Első kötet A—E. Második kötet F—J. Egy-egy kötet ára 2 frt 30 kr.

NÖVENDÉK IFJUSÁG IMAKÖNYVE.

Hitben megerősödött protestáns fiak és leányok számára írta Medgyes Lajos.

Ára: nyomtató velin papíron, bőrbe kötve, tokkal, 1 frt.

Díszkiadás, író-velin, bőrbe kötve arany metszéssel, tokkal 1 frt 50 kr.

A fertály mágnások.

Regény két kötetben, írta Rózsaági Antal. Ára 2 frt 50 kr.

Kik a valódi fertálymágnások?

Irta Tegzes. Ára 60 kr.

Utasítás

az Erdélyben megszüntetett tizedbejelentések valóditásánali eljárásról, mely a hajdoni urbér-jogosított földesuraságok, ügyvédek, meghatalmazottak sat. szóval mindazoknak, kik urbéri tized-járandóságok valóditásával foglalkoznak különös figyelmökhöz ajánlatik.

Ára 50 kr. Osz. ért.

Szavalmányok

növendék leányok számára összeállítá Réthy Lajos. Ára 80 kr.

A váltórendtartás

a cs. kir. váltótörvény értelmében.

Népszerű magyarázat, számos gyakorlati példakkal és mintákkal, s a törvény szövegével bővítve.

Mindenneműek felvilágosítására szerkesztette Finál Henrik Lajos, gymn. tan. és a kolozsvári szab. keres. társaság vasárnapi iskolájában rendes tanító. ára 70 k.

Szünórak,

mulattató és tanulságos olvasmányok családi körök számára. Képekkel ellátva. Szerkeszti Vachot Sándorné. I-ső füzet: II. Rákóczy Ferencz színezett arczképével. Hat füzet ára 3 forint.

Veress F. látogatásijeggy alaku fényképei

Darabja 50 kr.

Balázs Sándor, Berde Áron tanár, Bodola Sámuel ev. ref. püspök, Bognár Vilma, Brassai Sámuel, Deák Farkas, Dózsa Dániel szerkesztő, Fekete János román esperes, Fekete Mihály szerkesztő, Finál Henrik Lajos, Follinus János, Gyulai Pál tanár, Haynald Lajos rom. kath. püspök, Haray Victor, Halmágyi Sándor, Hory Farkas, Helmreich Jakab, Huber Károly, Huber Ida, Jakab Elek, Komáromy Lajos, Kriza János unit. püspök, Gr. Mikó Imre ö exc., Nagy János, Nagy Ferencz, Ocsvai Ferencz jogtanár, Báró Orbán Balázs, Ormai Ferencz, Paulay Ede, Pauly Richard, Réthy Lajos, Salamon József tanár, Szász Domokos, Szász Gerő, Szentgyörgyi Imre, Szerdahelyi Kálmán, Szigligeti Anna, Szigligeti Jolán, Türr István.